

PM 2009:90 RII (Dnr 001-264/2009)

Kommissionens förslag till revidering av WEEE-direktivet Remiss från Miljödepartementet

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Som svar på remissen ”Kommissionens förslag till revidering av WEEE-direktivet” överlämnas och återopas denna promemoria.
2. Protokollet i detta ärende förklaras omedelbart justerat.

Föredragande borgarrådet Ulla Hamilton anför följande.

Ärendet

Stockholms stad har av Miljödepartementet beretts möjlighet att yttra sig över remiss av kommissionens förslag till revidering av WEEE-direktivet (WEEE = Waste Electrical and Electronic Equipment). Remisstiden sträcker sig till och med den 4 maj 2009. Staden har medgett visst uppskov med att inkomma med svar.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/96/EG om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska komponenter (WEEE-direktivet) antogs i januari 2003.

Direktivet innehåller bestämmelser om hur medlemsstaterna ska samla in och återvinna den här typen av avfall.

EG-kommissionen har gjort en översyn av direktivet och lämnat förslag om ett reviderat direktiv. Skälen bakom revideringen är bland annat att erfarenheterna från genomförandet av WEEE-direktivet visar på tekniska, juridiska och administrativa svårigheter. Översynen visar på problem som exempelvis att det är otydligt vilka produkter som omfattas, insamlingen är inte tillfredställande och det finns tecken på att den här typen av produkter exporteras olagligen till länder utanför EU. Dessutom saknas i direktivet detaljerade genomförandekrav samt mål för återanvändning av hela apparater.

Kommissionen föreslår en tydligare definition och distinktion mellan WEEE från privathushåll och från andra användare än privathushåll. Vidare föreslås en insamlingsnivå på 65 % vilken fastställs på grundval av vilka mängder elektriska och elektroniska produkter som släpptes ut på marknaden under de två föregående åren. Kommissionen föreslår även att återanvändning av hela apparater ska ingå i det höjda målet för materialåtervinning i kombination med återanvändning.

För att minska administrationen i samband med tillämpningen av WEEE-direktivet föreslås att registrerings- och rapporteringskraven och att de nationella registren harmoniseras och görs kompatibla mellan medlemsstaterna.

Kommissionen föreslår slutligen att det fastställs minimiinspektionskrav för medlemsstaternas kontroll av efterlevnad av WEEE-direktivet.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och trafik- och renhållningsnämnden. På grund av den korta remisstiden har trafikkontoret avgett ett kontorsyttrande.

Stadsledningskontoret har sammantaget inga principiella invändningar mot det reviderade direktivet. Kontoret anser att det är positivt med åtgärder som leder till lägre administrativa kostnader, ökad effektivitet och minskad miljöpåverkan. När det gäller förslaget att nationella register ska harmoniseras och göras kompatibla mellan medlemsstaterna anser stadsledningskontoret att denna fråga behöver utredas ytterligare. Kontoret påpekar slutligen att det är viktigt att kontinuerligt utvärdera resultaten av direktivet och om möjligt skärpa kraven på de insamlingsnivåer som anges.

Trafikkontoret instämmer med kommissionens intentioner att det är angeläget att revidera nuvarande insamlingsnivå. Kontoret anser att målet för insamling borde kunna sättas högre för att stimulera till en ökad återvinning. En modell kan vara en miniminivå med nationellt anpassade högre mål för de länder som redan idag har en hög insamlingsnivå. Målet borde också kunna börja gälla tidigare än år 2016.

Trafikkontoret ser vidare en risk för att insamlingen koncentreras på de tunga produkterna för att på ett enkelt sätt nå upp till målet. Vad gäller insamlingen bedömer trafikkontoret att det skulle vara mycket komplicerat att, med den insamlingsmodell vi har idag i Stockholm, samla in elavfallet i två olika flöden för återanvändning respektive återvinning. Kontoret betonar även att det är ytterst viktigt att Sveriges nuvarande producentansvar för glödlampor kan behållas.

Mina synpunkter

Jag finner likt stadens remissinstanser att en översyn av direktivet är välkommen. Det finns stora energivinster att göra genom att öka återvinningen av elektroniska produkter och komponenter. Att byta ut gamla produkter mot nya energisnålare innebär stor miljönytta. Jag ställer mig därför tveksam till förslaget om återanvändning av WEEE- produkter. Återanvändningen får inte leda till en långsammare utfasning av miljömässigt sämre alternativ än vad som annars skulle ha varit fallet. Vidare är det absolut nödvändigt med goda insamlingssystem för det farliga avfallet för att kunna utnyttja energin i hushållsavfallet på ett miljömässigt och effektivt sätt. Sverige samlar redan in fyra gånger mer än det nuvarande insamlingsmålet på 4 kg/invånare och år och det är angeläget att revidera den nuvarande insamlingsnivån i direktivet. Jag instämmer i trafikkontorets synpunkt att det är ytterst viktigt att Sveriges nuvarande producentansvar för glödlampor kan behållas. Glödlampor bör samlas in separat av flera anledningar; de innehåller bly, de bör materialåtervinnas i stället för att hamna i förbränningsanläggningarna, de kan lätt förväxlas med lågenergilampor, vilka ska samlas in p.g.a. kvicksilverinnehållet. Stora insatser har gjorts för att informera hushållen om hur glödlampor ska hanteras och det skulle därför innebära en stor risk för rubbat förtroende om de inte längre skulle samlas in separat. Det optimala vore om ett producentansvar för glödlampor kan införas i hela EU.

Jag instämmer i stadsledningskontorets påpekande angående förslaget att nationella register ska harmoniseras och göras kompatibla mellan medlemsstaterna. Denna fråga behöver utredas ytterligare. Kostnaderna för att genomföra sådana åtgärder kan eventuellt bli höga och bör noga vägas mot nyttan som harmoniseringen medför.

Slutligen vill jag framhålla att det borde vara fullt möjligt och finnas ett marknadsmässigt intresse för att utforma ett försäkringssystem för produkter och därmed skapa incitament för att minska dessas miljöpåverkan.

I övrigt vill jag hänvisa till de synpunkter som framförts i trafikkontorets yttrande.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Som svar på remissen ”Kommissionens förslag till revidering av WEEE-direktivet” överlämnas och åberopas denna promemoria.
2. Protokollet i detta ärende förklaras omedelbart justerat.

Stockholm den 7 maj 2009

ULLA HAMILTON

Bilaga

Remiss från Miljödepartementet: Kommissionens förslag till revidering av WEEE-direktivet - utdrag

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden *Carin Jämtin* (s), *Yvonne Ruwaida* (mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Vi är positiva till att det skett en översyn av direktiven och de slutsatser som framkommer. Vi vill påpeka att återanvändning kan leda till en långsammare utfasning av äldre WEEE-produkter men att återanvändning också innebär minskad resursanvändning vilket är positivt. Vi anser att det nuvarande insamlingsmålet på 4 kg/invånare måste höjas och att avfall i möjligaste mån ska återvinnas. Återvinningsprocessen måste följas upp och dumpning av elektronikskrot i fattiga länder måste stoppas omedelbart. Vi i den rika delen av världen måste kunna ta hand om och återvinna vårt elektronikavfall på ett hållbart sätt. I övrigt hänvisar vi till trafikkontorets yttrande.

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande gjordes av *Roger Mogert*, *Tomas Rudin*, *Teres Lindberg* och *Malte Sigemalm* (alla s), *Stefan Nilsson* (mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (s), (mp) och (v) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Stockholms stad har av Miljödepartementet beretts möjlighet att yttra sig över remiss av kommissionens förslag till revidering av WEEE-direktivet. Remisstiden sträcker sig till och med den 4 maj 2009. Staden har medgetts visst uppskov med att inkomma med svar.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/96/EG om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska komponenter (WEEE-direktivet) antogs i januari 2003 (WEEE = Waste Electrical and Electronic Equipment).

Direktivet innehåller bestämmelser om hur medlemsstaterna ska samla in och återvinna den här typen av avfall.

EG-kommissionen har gjort en översyn av direktivet och lämnat förslag om ett reviderat direktiv.

Skälen till översyn

Skälen bakom revideringen är bland annat att erfarenheterna från genomförandet av WEEE-direktivet visar på tekniska, juridiska och administrativa svårigheter som leder till kostsamma åtgärder, negativ miljöpåverkan, låga innovationsnivåer inom avfallshantering och behandling, ojämlika förhållanden på marknaden, snedvridning av konkurrensen samt till onödigt tung administration. I direktivet anges också att det kan komma att bli föremål för översyn på grundval av de erfarenheter som gjorts vid tillämpningen av direktivet.

Översynen visade på bland annat följande problem:

- Det är inte tydligt vilka produkter som omfattas av det nuvarande WEEE-direktivet. Bestämmelserna tolkas därför på olika sätt av medlemsstaterna.
- Av alla elektriska och elektroniska produkter som släpps ut på marknaden samlas för närvarande 65 % in separat, men mindre än hälften behandlas och rapporteras i enlighet med direktivet. Återstoden blir i vissa fall föremål för otillräcklig behandling och för otillåten export till tredjeländer. Detta leder till förlust av värdefulla sekundära råvaror och ökar risken för utsläpp av farliga ämnen, däribland ämnen som bryter ned ozonskiktet och som har hög global uppvärmningspotential.
- Direktivet innehåller för närvarande inga mål för återanvändning av hela apparater.
- Direktivet innehåller inga detaljerade genomförandekrav.
- Det finns tecken på att WEEE behandlas otillräckligt inom EU och på att WEEE exporteras olagligen till länder utanför EU.

Syftet med översynen är enligt kommissionen lägre administrativa kostnader, ökad effektivitet samt minskad miljöpåverkan.

Kommissionens förslag

Det föreslås en tydligare definition och distinktion mellan WEEE från privathushåll och från andra användare än privathushåll. Härigenom blir det enligt kommissionen tydligare vilka skyldigheter som tillverkarna har för olika typer av produkter vilket leder till jämligare förhållanden på marknaden.

Kommissionen föreslår vidare en insamlingsnivå på 65 % för WEEE vilken fastställs på grundval av vilka mängder elektriska och elektroniska produkter som släpptes ut på marknaden under de två föregående åren. Målen motsvarar de mängder

WEEE som för närvarande samlas in separat i medlemsstaterna och tar hänsyn till de variationer som förekommer i konsumtion av elektriska och elektroniska produkter.

För att främja återanvändning av hela WEEE föreslås att återanvändning av hela apparater ska ingå i det höjda målet för materialåtervinning i kombination med återanvändning.

För att minska administrationen i samband med tillämpningen av WEEE-direktivet föreslås att registrerings- och rapporteringskraven och att de nationella registren harmoniseras och görs kompatibla mellan medlemsstaterna.

Kommissionen föreslår slutligen att det fastställs minimiinspektionskrav för medlemsstaternas kontroll av efterlevnad av WEEE-direktivet.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och trafik- och renhållningsnämnden. På grund av den korta remisstiden har trafikkontoret avgett ett kontorsyttrande.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 14 april 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Sammantaget har stadsledningskontoret inga principiella invändningar mot det reviderade direktivet. Stadsledningskontoret anser att det är positivt med åtgärder som leder till lägre administrativa kostnader, ökad effektivitet och minskad miljöpåverkan.

När det gäller förslaget att nationella register skall harmoniseras och göras kompatibla mellan medlemsstaterna anser stadsledningskontoret att denna fråga behöver utredas ytterligare. Kostnaderna för att genomföra sådana åtgärder kan eventuellt bli tämligen höga och bör noga vägas mot nyttan som harmoniseringen medför.

Stadsledningskontoret anser att det är viktigt att kontinuerligt utvärdera resultaten av direktivet och om möjligt skärpa kraven på de insamlingsnivåer som anges. En vision bör vara att allt material på ett eller annat sätt ska samlas in och återvinnas eller återanvändas.

Trafikkontoret

Trafikkontorets kontorsyttrande daterat den 16 april 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Kommissionen föreslår flera angelägna förbättringar och förtydliganden i WEEE-direktivet. Trafikkontoret har tagit del av Avfall Sveriges utkast till remissvar och instämmer till största del i deras synpunkter.

Artikel 7: Insamlingsnivå

Trafikkontoret instämmer med kommissionens intentioner att det är angeläget att revidera nuvarande insamlingsnivå. Sverige samlar redan in fyra gånger mer än det nuvarande insamlingsmålet på 4 kg/invånare och år. Kommissionen föreslår att insamlingsnivån i stället varje år ska beräknas utifrån den totala vikt WEEE som satts på marknaden de två föregående åren. Denna parameter är dock känslig för t ex konjunktursskiftningar och tar inte hänsyn till produkternas varierande livslängd. Den föreslagna nivån på 65 % motsvarar den faktiska genomsnittliga insamlingsnivån i medlemsstaterna idag. Trafikkontoret anser att målet borde kunna sättas högre för att stimulera till en ökad återvinning. En modell kan vara en miniminivå med nationellt anpassade högre mål för de länder som redan idag har en hög insamlingsnivå. Målet borde också kunna börja gälla tidigare än år 2016.

Trafikkontoret ser en risk för att insamlingen koncentreras på de tunga produkterna för att på ett enkelt sätt nå upp till målet. Det kan av den anledningen vara lämpligt att ha separata

insamlingsmål för olika produktkategorier, såsom kyl- och frysutrustning, vitvaror, TV/monitorer, småelektronik, ljuskällor respektive övrigt elavfall. Detta skulle också medföra krav på förbättrade insamlingssystem anpassade för s k småelektronik, som är alltför vanligt förekommande i hushållen.

Artikel 11: Återvinningsmål

Kommissionen föreslår att målen för återvinning även ska inbegripa återanvändning av hela apparater och medicinsk utrustning. Trafikkontoret instämmer i att återanvändning är en väg att hålla nere mängden avfall, förutsatt att varje återanvänd produkt används i stället för en ny, så inte den totala mängden som finns i omlopp ökar. Man bör dock ha i åtanke att teknikutvecklingen går snabbt och att både energiförbrukning och halter av miljöskadliga ämnen ofta är lägre i nyare produkter. Man bör också vara medveten om att i de fall rekonditionerat elavfall exporteras till länder utanför gemenskapen, finns en stor risk att produkterna inte hanteras på ett miljömässigt sätt när de slutligen kasseras. Samma krav bör ställas på de som rekonditionerar elavfall som på de som förbehandlar, vad gäller rapporteringsskyldighet och tillstånd för verksamheten.

Vad gäller insamlingen bedömer trafikkontoret att det skulle vara mycket komplicerat att, med den insamlingsmodell vi har idag i Stockholm, samla in elavfallet i två olika flöden för återanvändning respektive återvinning.

Artikel 12: Finansiering av hanteringen av WEEE från privathushåll

Trafikkontoret anser att formuleringen att medlemsstaterna i lämpliga fall bör uppmuntra producenterna att finansiera kostnaderna för insamling av WEEE från privathushåll är alltför vag. Ur kommunernas synvinkel är det viktigt att hushållen erbjuds en god servicenivå på insamlingen av elavfall. På så vis kan andelen elavfall i hushållssoporna och andelen som ”hamnar på villovägar” hållas låg. I den plockanalys som trafikkontoret utförde på hushållens soppåse hösten 2008 hittades 0,6 procent elavfall. Andelen tenderar att ha ökat jämfört med tidigare plockanalyser. Målet i stadens avfallsplan är att andelen elavfall och farligt avfall i soppåsen och grovavfallet ska understiga 1 promille. Eftersom elavfallet i soppåsen både kan ge problem vid förbränningen och risk för spridning av miljöskadliga ämnen, är det viktigt att producenterna möter upp med ökade resurser för insamling i takt med att mängden elavfall hos konsumenterna ökar. Det är också viktigt för förtroendet hos konsumenterna att det finns resurser för att hantera det elavfall som uppkommer. Trafikkontoret anser därför att det är viktigt att producenterna fullt ut bär ansvaret för finansieringen av insamling och behandling av elavfallet.

Övrigt

Sedan tidigare omfattar WEEE-direktivet inte glödlampor. Sverige har genom förordning 2000:208 infört ett nationellt producentansvar för glödlampor och belysningsarmatur. Avfall Sverige har uppmärksammat att möjligheten att ha denna nationella förordning riskeras i och med den föreslagna överflyttningen av förteckningen över produktkategorier från WEEE-direktivet till ROHS-direktivet. Trafikkontoret instämmer i Avfall Sveriges synpunkt att det är ytterst viktigt att Sveriges nuvarande producentansvar för glödlampor kan behållas. Glödlampor bör samlas in separat av flera anledningar; de innehåller bly (framförallt äldre lampor), de bör materialåtervinnas i stället för att hamna i förbränningsanläggningarna, de lätt kan förväxlas med lågenergilampor, vilka ska samlas in på kvicksilverinnehållet. Stora insatser har gjorts för att informera hushållen om hur glödlampor ska hanteras och det skulle därför innebära en stor risk för rubbat förtroende om de inte längre skulle samlas in separat. Det optimala vore om ett producentansvar för glödlampor kan införas i hela EU. Där har Sverige möjlighet att vara ett föregångsland och visa att det är tekniskt och miljömässigt möjligt att samla in och återvinna alla ljuskällor, inklusive glödlampor.